

Par DAŽIEM SPRIEDUMIEM *Dr.theol.* H.BIEZĀ GRĀMATĀ
«**SENO LATVIEŠU DEBESU DIEVU ĢIMENE**»

Rīga, *Minerva*, 1998, 367 lpp.

Irena Pundure, «Zvaigžņotā Debess»
Zinātnes un reliģijas dialoga (ZURD) grupas seminārs
Rīgā, Raiņa bulv. 19, 16.janv.2019.

IEVADAM

(no vērtējumiem par originālizdevumu un izdevumu latviešu valodā)

Ar *Seno latviešu debesu dievu ģimeni (DIE HIMMLISCHE GÖTTERFAMILIE DER ALTEN LETTEN*. – Uppsala, 1972, 593 lpp.) *Dr.theol.* Haralds Biezais laidis klajā savu trešo pētījumu par seno latviešu reliģiju, kas aptver t. s. debesu dievus, kuru skaitā ietverti Auseklis, Mēness, Pērkons, Saule, Jānis, Dieva dēli un Saules meitas.

Grāmata saņēmusi Abo universitātes akadēmijas pārvaldes godalgu 5000 somu marku apmērā.

Grāmatā aplūkotā tematika ir ārkārtīgi plaša, un autors tai pieiet bruņojies ar plašu erudīciju, kā to norāda pāri par 600 dažādās valodās rakstītās bibliogrāfiskās atsauksmes. Tekstā citēti 511 dainu paraugi līdz ar to vācu valodas tulkojumiem un pieminēti, minot to numurus, lielāks skaits citu. Dainu tulkojumi visumā ļoti precīzi, tikai vietumis, uz tām tekstā atsaucoties, autors pielicis klāt pašās dainās neatrodamus elementus. Tā, piem., ... autors runā par „bagāto meitu” un „kristīgo Jāni”, kaut pašā dainas tekstā ne bagātība, ne kristīgums nekādā veidā nav pieminēti.

[Vaira Vīķe-Freiberga, 1975]

IEVADAM

* Grāmata ir ar plašu interešu loku un ar lielu kultūr-
vēsturisku vērtību; tā reizē ir arī neizsmeļams avots reliģiju
pētniecībai un indoeiropiešu valodas pētniecībai. Darbs ar
tādu zinātnisku kvalitāti pats par sevi saprotams noslēdzas
ar plašiem reģistriem: izmantotās literātūras, lietoto
saīsinājumu, lietu un personu rādītājiem un beidzot
izmantoto dainu sarakstu.

Izcils darbs! [Recenzents *P. Gregorius, OFM Cap*,
(Mazāko Brāļu Kapucīnu (franciskāņu) ordenis), 1977]

* Jautājumu par latviešu Dieva priekšstatiem Haralds
Biezais risina interesanti un ar plašām zināšanām
salīdzināmajā reliģiju vēsturē. Viņš ir brīvs no subjektīvas
spekulācijas un vienīgi ar avotiem attaisno katru atziņu un
apgalvojumu. [No Lienes Neulandes ievadvārdiem
izdevumam latviešu valodā, 1998]

IEVADAM

Taču starptautisko ievēribu guvušajā Haralda Biezā grāmatā par senlatviešu **debesu dievu ģimeni** – Auseklis, Mēness, Pērkons, Saule, Dieva dēli un Saules meitas, kurus Krišjānis Barons «Latvju Dainās» ir attiecinājis piedabīgāk – uz **Debess draudzi** (nevis dievu ģimeni), ir vairāki apgalvojumi, kas nepārlicina. Tie ir spriedumi par:

- **Ausekli – Rīta un Vakara zvaigzni;**
- **Saules un Mēness miju;**
- **Jāņa sievas pazušanu un atrašanu.**

Nedaudz par **debesu dievu ģimeni**. Senatnē indoeiropiešu tautām Dievs un mirdzošas zvaigžņotās debesis ir bijis viens jēdziens. [Nāc, Dieviņ, līdz ar mani: Tautasdziesmas par Dievu sakārtojusi *Elza Kokare; Zinātne, 1995, 11.lpp.*]

IEVADAM

Dieva vārds, būdams kopējs nosaukums debesīm un augstākajam garīgam jēdzienam, palīdz noskaidrot arī «dievadēlu» nosaukumu. **Dievadēli**, būdami cilvēkotas gaismas parādības, gadskārtas teiksmu tēli un debess spīdekļi, kuŗu mājoklis ir debesīs, – nav ne pielūgti, ne celti dievišķos augstumos, ne viņi ir bērnu-vecāku attiecībās ar pašu Dievu. [Grīns, Marģers. Latviešu senā dievestība un tās atjaunojums – dievturība; *Māra*, 1998, 30.lpp.]

**Dieva dēli klēti cirta, Zelta spāres spārēdami;
Saules meita cauri gāja, Kā lapiņa drebēdama.**

LD 33754

**Dieva dēli, Saules meitas Vidū gaisa kāzas dzēra;
Mēnestiņš, tecēdams, Tas pārmiņa gredzentiņus.**

LD 33763

AUSEKLIS - RĪTA un VAKARA ZVAIGZNE

Vārds *auseklis* savā pirmatnējā nozīmē var saistīties tikai ar rītu, un tādēļ *vakara auseklis* nemaz nav iespējams. Tādi veidojumi tautas valodā acīmredzot radušies vārdkopu *rīta zvaigzne* vai *vakara zvaigzne* iespaidā, aizstājot tajos vārdu *zvaigzne* ar *ausekli*. ... Priekšstats par *vakara ausekli* ir lokāla parādība, kas saistīta ar Krimuldu (viena dziesma: 32155,1), tādēļ tai nav piešķirama lielāka nozīme. [Biezais, 24.lpp.]

Šķitu rīta ausekliti Vakarâ uzlecot:

Bāliņš savu zobeniņu Krievzemē vīcināja. LD 32155-0

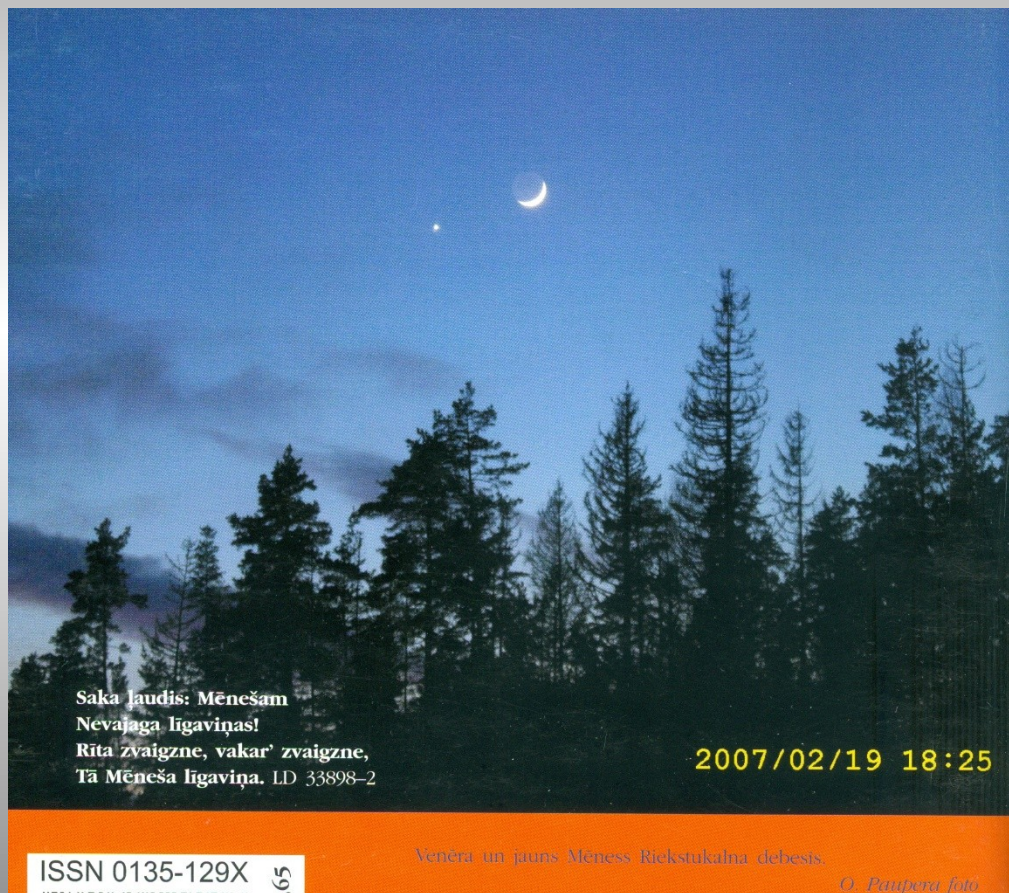
Kategorija: Starptautiskais stāvoklis, tēzemes un valsts apsargāšana un aizstāvēšana pret ārējiem ienaidniekiem. Karš un kara vīrs; šķiršanās no savējiem, no dzimtenes, karā aizejot.

Šķitu rītâ uzlecot Vakara ausekliti:

Bāliņš savu zobeniņu Krimuldâ balināja. LD 32155-1

Kategorija: Starptautiskais stāvoklis, tēzemes un valsts apsargāšana un aizstāvēšana pret ārējiem ienaidniekiem. Karš un kara vīrs; šķiršanās no savējiem, no dzimtenes, karā aizejot.

Auseklis - Rīta un Vakara zvaigzne

Saka ļaudis: Mēnešam
Nevajaga līgaviņas!
Rīta zvaigzne, vakar' zvaigzne,
Ta Mēneša līgaviņa.

LD 33898-2

Saka ļaudis, Mēnešam
Nevaid sava kumeliņa:
Rīta zvaigzne ar vakara,
Tie Mēneša kumeliņi.

LD 33898

Kategorija: Saule, Mēness, Auseklis, zvaigznes.
Dieva dēli un Saules meitas.

← Auseklis (Venēra) un jauns Mēness
Riekstukalna debesīs. O. Paupera foto
«ZvD» 2007. gada Vasaras vāku 4.lpp.

Auseklis - Rīta un Vakara zvaigzne

No Latvju Dainām secināms, ka rīta zvaigzne un vakara zvaigzne ir viens un tas pats spīdeklis, un tas nosaukts par Ausekli (astronomijā planēta Venēra), kas, piemēram, 2018.gadā bija redzams v a k a r o s no marta beigām līdz jūlija vidum, pēc tam r ī t o s ar ~10.novembri un līdz gada beigām. (sk. Astronomiskais kalendārs 2018, 27.lpp.)

Mēnestiņš zvaigznes skaita, Vaj ir visas vakarâ.
Visas zvaigznes vakarâ, Ausekliša vien nevaids. LD 33857-1

Kategorija: Saule, Mēness, Auseklis, zvaigznes. Dieva dēli un Saules meitas.

Mēnestiņš zvaigznes skaita, Vaj ir visas vakarâ;
Māsin' skaita bālelinus, Vaj ir visi tautinâs. LD 20922

Kategorija: Zobgalīgas joku un strīdu dziesmas un dažādi apcerējumi dažādos kāzu brīžos.

Auseklis - Rīta un Vakara zvaigzne

Kas redzeja rīta zvaigzni Vakarâ(i) uzlecam?

Kas redzeja pārnākam Kaŗâ dotu bāleliņu?

LD 32057

Kategorija: Starptautiskais stāvoklis, tēvzemes un valsts apsargāšana un aizstāvēšana pret ārējiem ienaidniekiem. Karš un kara vīrs; šķiršanās no savējiem, no dzimtenes, karā aizejot.

Kas redzeja rīta zvaigzni Vakarâ uzlecam?

Kas redzeja mūs' māsiņu No tautām pārnākam!

LD 26371

Kategorija: Māsiņas trūkst, to paturējušas tautas.

Ar šādu dainu tekstiem *Kas redzēja rīta zvaigzni vakarā uzlecam?* autors centies parādīt stāvokļa neiespējamību, izteiktu ar retorisku jautājumu. [Biezais, 25.lpp.] Taču jāņem vērā, ka šoreiz rīta zvaigzne **nav Auseklis**, ko atzīmējis arī autors pats (*Gan neminot tieši ausekļa vārdu, ...* [Biezais, 25.lpp.]), t. i., **nav** klīstošā zvaigzne jeb **planēta**, bet kāda no simtiem stāvzvaigžņu, t.i., spīdeklis, kuram nav ievērojamas redzamas kustības un kas ietilpst/veido kādu no zvaigznājiem. To ir pamanījis ne vien senais latvietis, bet, kārtodams tautasdziesmas, ir sapratis arī Dainu Tēvs, kuram bija astronoma izglītība. (Sk. kategorijas Krišjāņa Barona Dainu Skapja katalogā. <http://www.dainuskapis.lv/>).

SAULES un MĒNESS MIJA

**Ei, Saulit, Mēnestiņ,
Kà jūs skaisti mijaties:
Kur Saulite ziemu tek,
Tur vasaru Mēnesnica.**

LD 33735

Kategorija: Saule, Mēness, Auseklis, zvaigznes. Dieva dēli un Saules meitas.

Taču saules kustība dienā un mēness gaita naktī pie debesīm nekorespondē tīri astronomiskā nozīmē, tas ir faktiski. ... jo saules kustība ziemā pie debesīm nekorespondē mēness kustībai vasarā.

[Biezais, 137., 138.lpp.]

Taču astronomiski ir tieši tā. Senlatvieši jau sen bija ievērojuši, ka pilns Mēness vasarā pie debess redzams tur, kur Saule ziemā. Gadalaikus nosaka Zemes pakļaušanās Saules iedarbībai, tai orbitējot ap Sauli, un Zemes diennakts rotācijas ass slīpums.

Šis ceļš atrodas zodiaka joslā, kurā skatāmi Saules, Mēness un lielo planētu šķietamie ceļi.

[Žaggers, 2.lpp.]

Saules un Mēness mija

Saules un mēness gaita debesīs, kas šais tekstos ir izteikta pretstatu pāros, izmantota, lai iespaidīgi raksturotu dažas cilvēku sadzīves pretišķības. ... Tomēr jāpiezīmē kāda svarīga detaļa: mēness ceļš pa debesīm naktī neatbilst Saules ceļam. [Biezais, 137.lpp.]

Ka tieši saules un mēness periodiskā maiņa ir atstājusi dziļu iespaidu uz cilvēka apziņu, rāda lielāks skaits tekstu. [Biezais, 138.lpp.]

Kur saulite dienu tek, Tur naksniņu mēnesnica;
Kur, māsiņa, mēs augām, Tur dzīvo tautu meita. LD 3749

Kategorija: Mantošanas tiesības un mantojums. > Ģimenes īpašums.

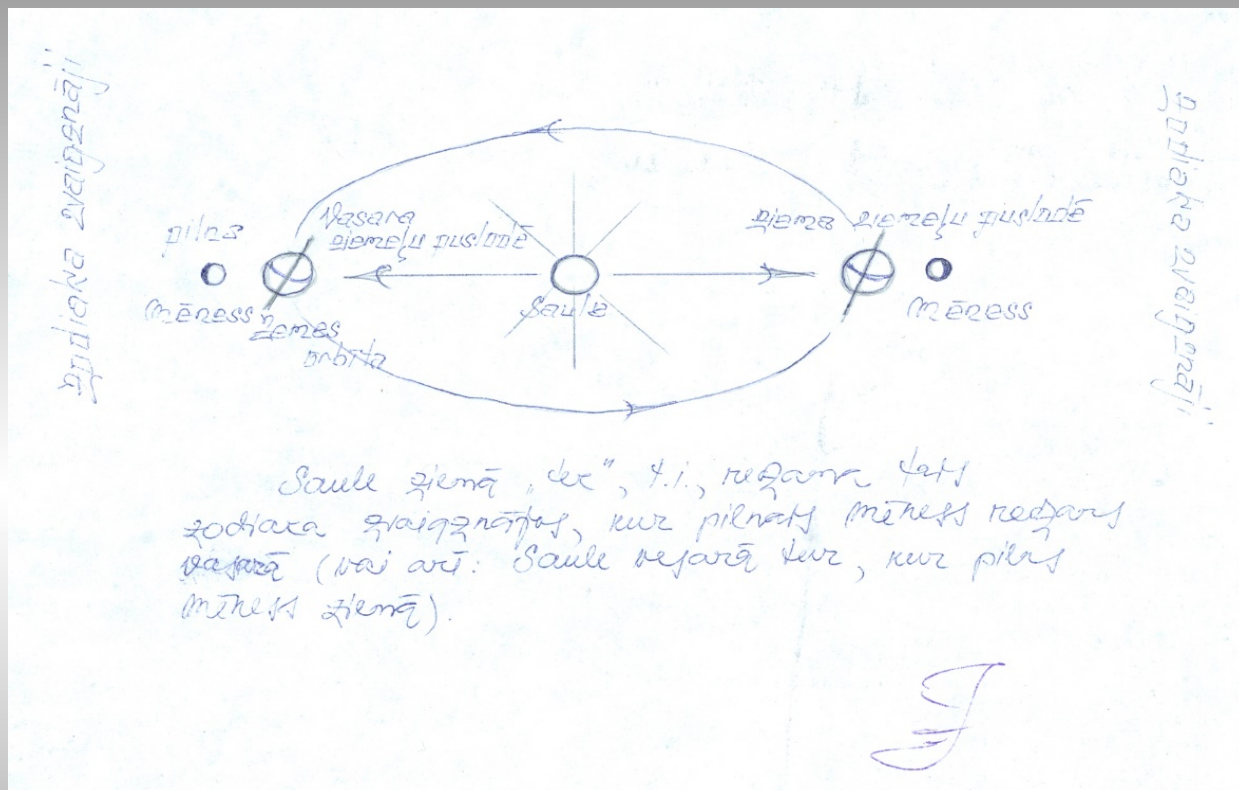
Kur vasaru saule tek, Tur tek ziemu mēnesnica;
Kur, māsiņa, mēs augām, Tur dzīvo tautu meita. LD 3749

Kategorija: Mantošanas tiesības un mantojums. > Ģimenes īpašums.

Kur saulite ziemu tek, Tur vasaru mēnesnieks;
Kur māsiņa uzaugusi, Tur iet sērstu bāliņôs. LD 26635

Kategorija: Dažādi apcerējumi. > Izprecētās meitas sakars ar tēva mājām, ar vecākiem, brāļiem, māsām.

Saules un Mēness mija

Vaira Vīķe-Freiberga
20.febr.1996. vēstulē no
Monreālas (Kanāda) cita
starpā griezās ar lūgumu
pie «Zvaigžņotās
Debess» («ZvD»)
redakcijas kolēģijas par
dziesmu grupu «Kur
vasaru saule tek, Tur tek
ziemu mēnessiņš», par
ko Arvīds Brastiņš savā
«Saules teiksmā» ir
teicis, ka tā esot tīrā
dzejiskā fantāzija.

Tā nu ir, ka tautasdziesmā par Sauli vasarā un Mēnesi (precīzāk - mēnessiņu-pilnmēnesi) ziemā, mūsu senči ir pareizi dzejiski izteikuši savu vērojumu, jo ziemā Zeme (kopā ar savu pavadoni Mēnesi) nonāk Saulei pretējā pusē un Mēness pilnajā fāzē redzams tais zvaigznājos, kur vasarā - Saule (tātad, tā nav tīrā dzejiskā fantāzija, sk. zīm.). Ēskiet, ka mūsu garamantās vispār ir vairāk patiesības, nekā to līdz šim esam spējuši atklāt.

Zīmējums un fragments no
«ZvD» atbildīgā redaktora
Artura Balklava atbildes
(noraksts).

Saules un Mēness mija

Tā kā visu dziesmu [par Mēnesi - ip] skaits sniedzas tuvu 900, tad var sacīt, ka gandrīz katrā desmitajā dziesmā mēness vārds ir sieviešu dzimtē. Tas lieku reizi apstiprina, ka šī parādība prasa kādu izskaidrojumu, kaut arī līdz šim pētnieki par to klusējuši. [Biezais, 37.lpp.]

Vairākas (8) lappuses grāmatā tiek veltītas Mēness dzimtes skaidrošanai, jo vienā un tanī pašā tautasdziesmā ir minēts gan Mēness, gan Mēnesnīca:

Mēnesnica agri lēca, Saules meitu gribedams;

Lec, Saulite, pati agri, Nedod meitas Mēnešam.

LD 33745-1

Kategorija: Saule, Mēness, Auseklis, zvaigznes. Dieva dēli un Saules meitas.

Šī tekstu grupa tiek uzskatīta par lokālu parādību ar dialekta īpatnībām, kas veidojusies slāvu iespaidā [Biezais, 42.lpp.], kopsavilkumā tomēr sakot, ka no šai dainu grupā sastopamajām sieviešu dzimtes formām nav iemesla secināt, ka Mēness latviešu tautas priekšstatos būtu pazīstams arī kā sieviešu dzimtes būtne [Biezais, 43.lpp.], savā laikā to nosaucot par nenoskaidrotu problēmu. [Biezais, 60.lpp.]

Izskaidrojums vienkāršs: pilnās fāzes Mēnesi parasti sauc par Mēnesnīcu:

Dieviņ, tavu likumiņu, Spodra diena, spodra nakts:

Dienu spodra Saule spīd, Nakti spodra Mēnesnica.

LD 33765

Kategorija: Saule, Mēness, Auseklis, zvaigznes. Dieva dēli un Saules meitas.

JĀŅA SIEVAS PAZUŠANA un ATRAŠANA

Gadās, ka, papardes ziedu meklējot (*papardes zieda atradējs iegūstot laimi, veiksmi un mīlestību*), ļaudis aizklīst par tālu un tumsā nomaldās. Vairākas dainas apdzied Jāņa sievu, kas Jāņu naktī pazudusi, un līgotāji to atrod vēlāk.

[Grīns, Grīna, 104.lpp.]

**Jāņam sieva izgaisusi
Pašâ Jāņu vakarâ;
Pēterôs atsarada
Zālitê gulejusi.**

LD 32981

Atklājas, ka Jāņa sieva tiek atrasta tieši Pētera dienā [...]. Tas nozīmē, ka Jāņa sieva tiek atrasta pēc dažām dienām.

[Biezais, 222.lpp.]

Jāņa sievas pazušana un atrašana

Dainas gan liecina, ka senlatviešu laikskaitē
Pēterdiena sekojusi tūlīt pēc Jāņiem:

Ai, Jāniti, Pēteriti, Kam nākat vienu vietu!

Nav vienam siers sasiets, Otram alus padarīts. LD 32307

Mēs Jāniti pavadam, Pēteriti sagaidam;

Jāņam zirgus aizjūdzam, Pēteram nojūdzam. LD 33227

Mes Jōneiti palaisim, Pītereiti sajimsim;

Jōņam zyrgus aizjiugsim, Pīteram nūjiugsim. LD

33227-1

Pēters Jāni pavadija Līdz viņam kalniņam;

Tà sacija vadidams: Nāc atkal citu gadu,

Nāc atkal citu gadu, Tad mēs tevi gaidisim. LD 33230-0

Jāņa sievas pazušana un atrašana

Salīdzinot latviešu senās gadskārtas svinību īstos datumus un nosaukumus ar tiem, kas vēlāk parādās Gregora kalendārā, redzams, ka daudzos gadījumos palikuši gan senie svinību nosaukumi, taču svinēšanas datumi par dažām dienām mainījušies. Piemēram, vasaras saulgriežos 21. vai 22.jūnijā visgarākai dienai seko visīsākā nakts, kas dainās apdziedāta kā Jāņu nakts, kuras norises sākas iepriekšējā vakarā. Tāpēc latviešu gadskārtā Jāņu vakars ir (21.) 22.jūnijā un *Jāņu diena svinama* pēc īsākās nakts, t.i., (22.) 23.jūnijā. Pussvēte pirms Jāņiem – *Zāļu diena* (tautasdziesmas nedaudzina Līgo dienu, kas tagad ir kalendārā):

Zāļu dienas vakarā Pērkons Jāni stipri rāja:

Kam tas nāca tautiņās Nepuškotu cepuriti. LD 32963

Jāņi svinēti vienu dienu un patiesībā *24.jūnijs latviešu gadskārtā ir Pēteri*, kas pēc dainu ziņām seko tūliņ pēc Jāņiem:

Rītu pat Pēterits Ar Jāniti tiesasies:

Jāņa bērni nobradajši Pēteram ziedu pļavu. LD 33072

Dainās atrodams arī norādījums, ka Pēterdiena bijusi darbdiena, ar kuru iesākas gadskārtas *Siena laiks*. [Pundure, 79.lpp.]

Jāņa sievas pazušana un atrašana

Pēc materiāla iztīrījuma varam jautāt, kas ir Jāņa “izgaisusī”, pazudusī vai mirusī sieva, kura pēc tam atrodas Pētera dienā. Atbilde ir skaidra un pārlicinoša – tā ir Saule. [Biezais, 223.lpp.]

Uz šo teoloģijas doktora Haralda Biezā “skaidro un pārlicinošo atbildi” ir arī atsaukšanās [piemēram, Strods, 48.lpp.].

No kurienes šis apgalvojums par “izgaisušo” Jāņa sievu? Jāņi ir vasaras saulgriežos jeb vasaras saulstāvjos, kad Saules lēkta un rieta momenti nemainās vairākas dienas (sk. 23.-25.jūn., piemēram, Astronomiskais Kalendārs 2018, 13.lpp.).

Lai mūs nepārsteidz tas, ka Jānim ir piedēvēta sieva, kas runā pretī Jāņa Kristītāja priekšstatam. Mēs jau aizrādījām, ka latviešu sinkrētismā izveidojusies jauna mītiska būtne ar vārdu Jānis, kam maz sakara ar Jāni Kristītāju, vai pareizāk, no pēdējā tas pārņēmis tikai vārdu. [Biezais, 225.lpp.] Tā pats grāmatas autors par savu latviskā Jāņa saistību ar Bībelē minētā priesteru Zaharija un Elizabetes dēlu – sludinātāju un askētu Svēto Jāni Kristītāju.

NOBEIGUMAM

Vēsturiskās attīstības un sinkrētisma jēdzieni it plaši lietoti grāmatas otrā daļā, kur runa par sauli. Sauli autors uzskata par vienu no svarīgākām senlatviešu dievībām. Par tiešu Saules kultu gan trūkst liecību, izņemot faktu, ka latviešu lielākie svētki, Jāņi, tiek svinēti vasaras saulgriežos. Grūtības gan rada tas, ka Saule pati šais saulgriežu svētkos relatīvi maz daudzināta, kamēr plaši dziesmās daudzināts ir Jānis. Autors uzskata, ka kristīgā sinkrētisma iespaidā Jānis vasaras saulgriežos pārņēmis no Saules tās atribūtus un funkcijas, no svētā Jāņa Kristītāja totiesu tā vārdu un dzimumu. Tai pašā laikā autors pats vairākkārt uzsver, ka nedz Jāņa tēlā, nedz Jāņu svinēšanā nav ne mazākās zīmes ne no Jāņa Kristītajā, ne no kristīgās ticības.

[Vīķe-Freiberga]

N o b e i g u m a m

Saistība ar kristīgo tradīciju [no Vikipēdijas]: Ieviešot Latvijā kristīgo ticību, Bībeles tulkojumos Johanāns (ebreju valodā "Dievs ir žēlīgs") tika pārdēvēts par Jāni. Pirmajos tulkojumos vēl tika lietots vāciskais rakstījums "Johans" vai "Johanness", bet Georgs Mancelis pirmais sāka šo vārdu pielīdzināt Jānim. 1654. gadā rakstītās sprediķu grāmatas pirmajā daļā tiek lietots "Johanness", otrajā daļā jau konsekventi "Jānis".

Interesanti šinī sakarībā minēt, ka vācu jurists un astronoms *Julius Schiller* 1627. gadā paziņoja, ka vecie zvaigznāji esot pagānu zvaigznāji un ka kristīgajiem neklājoties tādus lietot, bet to vietā jāievedot jauni. Viņš publicēja projektu, pēc kura, piemēram, Auns jāsauc par Svēto Pēteri, Vērsis – par Svēto Andreju utt. Viņš deva jaunus nosaukumus arī planētām, piemēram, Jupiters kļuva Mozus, Venēra – Jānis Kristītājs. Vēl vairāk – Saule kļuva par Jēzu Kristu un Mēness – par Svēto Mariju! ... Piemēram, Saules aptumsums būtu jāapraksta tā – Svētā Marija aptumšo Jēzu Kristu. «Tā taču bezdievība,» ... garīdznieki teica, «tas ir apvainojums!» Rezultātā «kristīgie» zvaigznāji neieviesās, un tie nozuda tikpat ātri, kā bija parādījušies.

[Dīriķis, 102.lpp.]

Vēres:

- [1] *Biezais, Haralds*. Seno latviešu debesu dievu ģimene. – Rīga, *Minerva*, 1998.
- [2] Krišjāņa Barona Dainu skapis. <http://www.dainuskapis.lv/>
- [3] *Dīriķis, M.* Pazīsti zvaigžņoto debesi! – Rīga, «Zinātne», 1978.
- [4] *Gregorius, P., OFM Cap.* Monumentāls darbs seno latviešu reliģijas pētniecībā. – *Jaunā Gaita* nr. 114, 1977 *Recenzija no izdevuma*
Zeitschrift für Missionswissenschaft und Religionswissenschaft 58 (1971).
- [5] *Grīns, Margērs un Grīna, Māra*. Latviešu gads, gadskārta un godi. – Rīga, *Everest*, 1992.
- [6] Astronomiskais kalendārs 2018 (Sastādītājs *Kauliņš, Juris*). – Gadalaiku izdevuma «Zvaigžņotā Debess» Rudens 2017 pielikums.
- [7] *Pundure, Irena*. *Trīs vasaras Saulīt' lēca...* (par latvisko laikskaiti pēc Grīniem). – «ZvD», 1999, Rudens (165). <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/1886>
- [8] *Strods, Heinrihs*. Latvijas Katoļu Baznīcas vēsture (1075.-1995.). – Rīga, 1996.
- [9] *Vīķe-Freiberga, Vaira*. Senlatviešu reliģija sinkrētisma gaismā. – *Jaunā Gaita* nr. 104, 1975
- [10] *Žaggers, A.* Vispārīgā astronomija. I daļa. – Rīga, Latvijas Universitāte, 1940.

Autors šai grāmatā ir rūpīgi aplūkojis ārkārtīgi plašu materiālu, taču mēģinājums to visu ietilpināt vienā diezgan šaurā teorētiskā struktūrā jāuzskata par pāragru un vairākos veidos apšaubāmu. Tomēr jāatzīst, ka šeit paveikts milzu apmēra darbs, kas satur daudz vērtīga un, domājams, palīdzēs pievērst svešautiešu interesi senlatviešu reliģijai un latvju dainām vispār. [Vīķe-Freiberga]

*Šķiet, ka mūsu garamantās vispār ir vairāk patiesības,
nekā to līdz šim esam spējuši atklāt.*

/A.Balklavs, 1996/

Paldies, ka uzklausījāt!